

Опис

1. Тези

2. Інтеграція фонетичних, лексичних, граматичних навичок у формуванні фонологічної компетенції студентів мовного вузу.
3. Розглянуто основні етапи та переваги застосування інтегрованого підходу у формуванні фонологічної компетенції студентів I курсу мовного вузу.
4. Ключові слова: інтегрований підхід, фонологічна компетенція
5. Збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Психологія і педагогіка в системі сучасного гуманітарного знання XXI століття», Харків, 7-8 грудня 2018 р. – С. 20-23.

Інтеграція фонетичних, лексичних, граматичних навичок у формуванні фонологічної компетенції студентів мовного вузу

Питання навчання вимові є актуальним і одним з першочергових завдань вищих навчальних закладів, які готують майбутніх перекладачів та вчителів іноземної мови. Формування фонологічної компетенції в мовному вузі повинно бути побудованим на основі комунікативного методу, що визначає мінімальний пороговий рівень сформованості вимовних навичок для тих, хто вивчає іноземну мову. Недостатність оволодіння пороговим рівнем вимови призводить до блокування комунікації, незважаючи навіть на добре розвинені граматичні та лексичні навички.

В процесі навчання фонетичного матеріалу в мовному вузі неможливо обмежитися тільки формуванням у студентів слухо-вимовних навичок та умінь графічно зображати звуки. Ритм та інтонація є невід'ємними складовими англійської мови, її фонетичної системи, тому оволодіння студентами ритміко-інтонаційними навичками є одним з головних та найважчих завдань.

Так, в основу програми з практичної фонетики для I курсу мовного вузу покладено знання, уміння та навички окреслені загальноєвропейськими

рекомендаціями з мовної освіти. Відповідно до даного документа фонологічна компетенція включає знання та навички перцепції і продукції: звукових одиниць (фонем) мови та способів їх реалізації у певному контексті (алофонів); фонетичних ознак розрізнення фонем (дистинктивних ознак, наприклад сонорності, назальності, закритості, лабіальності); фонетичного складу слів (складоподілу, фонетичних відрізків, словесного наголосу і тону); фонетики речення (просодії); наголосу і ритму фрази; інтонації; фонетичної редукції; вокалічної редукції; сильних і слабких форм; асиміляції; елізії [2, с. 116].

В проєкті програми з іноземної мови для мовних університетів та інститутів для I курсу виокремлено фонетичні навички, якими повинні оволодіти студенти, як-от: розрізняти в мовленні довгі та короткі голосні, дифтонги, глухі та дзвінкі приголосні, аспіровані та неаспіровані приголосні і т.д.; виразно вимовляти перелічені вище звукові контрасти; сприймати на слух та самостійно продукувати модифікації голосних і приголосних звуків в зв'язному мовленні (слабкі форми, позиційні алофони, асиміляцію, елізію тощо); розрізняти в мовленні наголоси в багатоскладових словах; використовувати в зв'язному мовленні ритм; визначати мовленнєві функції у висловлюваннях, переданих за допомогою різних інтонаційних моделей [4, с. 51].

Ми погоджуємося з думкою вітчизняних методистів, що ефективною формою проведення занять є застосування інтегрованого підходу, який об'єднує всі види мовленнєвої компетенції: читання, письмо, говоріння й аудіювання. Як слушно зазначає Морська Н. О., оскільки у реальному спілкуванні неможливо виокремити одне від іншого і при цьому підтримувати процес спілкування, то й у вивченні іноземної мови для досягнення комунікативних цілей студенти природно інтегрують мовні навички [3].

Аналіз педагогічної літератури дозволяє виокремити основні методичні принципи, які забезпечують інтеграцію завдань з іноземної мови:

- постійний взаємозв'язок теоретичних знань з їх застосуванням; мовні знання в системі опанування мови є не самоціллю, а важливим засобом формування, вираження і удосконалення думки;

- активний характер навчання: вивчення мови має стати активним процесом, який забезпечить органічне поєднання всіх чотирьох видів мовленнєвої діяльності – говоріння, аудіювання, читання й письмо;

- мовні знання, мовленнєві уміння й навички слід розглядати як умову й компонент розвивального навчання [1, с. 50].

Слід зазначити, що застосування інтегрованого підходу у формуванні фонологічної компетенції має ряд переваг, як-от:

- ознайомлення студентів з певним граматичним матеріалом на основі вивчення окремих звуків або інтонаційних моделей;
- накопичення та розширення словникового запасу відповідно до тематики занять з практичного курсу іноземної мови;
- розпізнання та застосування набутих лексичних, граматичних та фонетичних навичок у читанні, письмі, говорінні та аудіюванні.

Окрім того, формування фонологічної компетенції визначається рядом індивідуальних особливостей самих студентів, а саме:

- домінування різних стилів навчання (learning styles) у студентів;
- різні рівні мовних здібностей;
- вплив вікових особливостей (пам'ять, сприйняття, увага);
- дефекти мовлення у деяких студентів в рідній мові, що переноситься і на вивчення іноземної мови;
- неоднакова мотивація до вивчення іноземної мови;
- різна готовність до вивчення іноземної мови [5, с. 12].

Зважаючи на те, що традиційно у ВНЗ використовують методику поступового навчання, причому більша частина часу відводиться на роботу по оволодінню звуками англійської мови, вважаємо, що формування фонологічної компетенції буде успішнішим, якщо воно буде побудовано за моделлю "The Whole Language Learning", тобто навчання відразу кількох

компонентів фонологічної компетенції (звуків, ритму, інтонації) на основі автентичних мікродіалогів або текстів з дотриманням етапів формування фонологічної компетенції:

- етап формування фонетичних навичок (презентація нового фонетичного матеріалу та його первинне тренування);
- етап удосконалення фонетичних навичок (автоматизація використання фонетичного матеріалу, що вивчається, на різних рівнях (звуку, звукосполучення, слова, словосполучення, фрази, понадфразової єдності));
- перехід фонетичних навичок в мовленнєве вміння (самостійне використання вивченого фонетичного матеріалу для вираження власних комунікативних намірів).

Застосування інтегрованого підходу у процесі вивчення фонетичного матеріалу сприятиме якісному формуванню вимовно-інтонаційних мовленнєвих навичок студентів, а саме продукуванню ритмічно та інтонаційно правильно оформленого мовлення.

Література

1. Дорофєєва Є. А. Реалізація інтегрованого підходу на уроках української мови в 10-11 класах / Є. А. Дорофєєва. Актуальні проблеми природничих та гуманітарних наук у дослідженнях студентської молоді "Родзинка – 2008": Х Всеукр. студ. наук. конф., 24-26 квіт. 2008 р., м. Черкаси. Серія філологічні науки / МОН України, ЧНУ ім. Б. Хмельницького – Черкаси: Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008 – С. 49-51.
2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. – Київ, вид-во "Ленвіт", 2003. – 273 с.
3. Морська Н. О. Інтегрований підхід до викладання іноземної мови. / Н. О. Морська // Проблеми лінгвістики науко-технічного і художнього тексту та питання лінгвометодики : [збірник наукових праць] / Вісник Національного університету "Львівська політехніка" № 419. – Львів:

Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2001.
– С. 18-20.

4. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект / Колектив авт.: С. Ю. Ніколаєва, М. І. Соловей, Ю.В. Головач та ін.; Київ. держ.лінгв. ун-т та ін. – Київ, 2001. – 245 с.
5. Формування фонологічної компетенції студентів I курсу мовного вузу під час вступно-корективного курсу : навчально-методичний посібник : у 2-х ч. Ч. 1 / Книга для викладача / Л. В. Калініна, Т. Ю. Григор'єва, Н. О. Гудзь, А. В. Соколовська, Л. М. Чумак.– Ч. 1. – Житомир: комунальне книжково-газетне видавництво "Полісся", 2015. – 248 с.